

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és pénteken délután.
Ara évi negyvedre 3 ft. 6 ö. Hirdetési árányegyházas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár, és minden hirdetés után 30 kr. bányadíj. Előzetes és hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A nyilatkozatok cikkek sora után 2 ft. az előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, december 5.

(D) Mit érezhetnek azon nemzetek, melyek harciasabb vérell s több politikai szerencsétlenséggel vannak megáldva, mint Európa legjamborabb s legboldogabb népe, a németek? ezt könnyen megítélni azon lázas mozgalomból, a mely egész Németországon elterjedett, s élénk demonstrációkban adja jelét Schleswig-Holstein mellett.

Mindenik német tartományban kitűnő városi gyűléseket tartott, melyek constituáltak magukat pénzt gyűjteni fegyverre, hadseregbe, melylyel Dánia ellen rohanjanak.

Íveket küldöztek szét az egész világra, még szerkesztőségünkbe is érkezett egy Gothából, hogy mint igaz németek hassunk arra, hogy Schleswig-Holstein megmentésére gyűljön a pénz.

És valóban bárha németek nem vagyunk, örömet adnánk, ha volna akár harmincz milliót a végett, hogy egy oly igaztalanul elnyomott ország visszanyerje jogait, a melyeket a közte s a dán királyi ház közt kötött szerződések s királyiak esküi biztosítottak.

A dán királyoknak s a dán népnek úgy tetszett, hogy miután tőlük Norvégia elszakadt, erősítsék meg magokat jobban Schleswig-Holsteinnal, s az addig létezett dualismus helyett állítsák fel a birodalmi egységet. Arra nem sokat gondoltak, hogy Schleswig-Holstein népe nem dán, országa alkotmányos kötések mellett választá királyul a dán királyi házat oly módon pedig, hogy még az ottani practica sanctio-féle szerződése is a közös királyi ház alatt álló két ország részének különböz, miután a dán királyi korona csak a férfi ágra, az egy egyenes kihalás esetében a mellék-ágra, ellenben a német hercegségek koronája az egyenes ág leány utódjaira száll a királyi szerződés szerint.

Miután 7-dik Frigyes, a ki 1848-ban lépett a trónra, gyermekekkel nem áldott meg kalandos házasságából, részint hogy az örökösödés kérdése előre eldöntve legyen, részint hogy a dánok magokba olvaszthassák és dánizálhassák a holsteiniakat, Frigyesel mindjárt trónra léptek kimondták a birodalmi egységet, megsemmisíték Schleswig-Holstein külön hercegségi állását, s az összmarchiának tombolt a győzedelmes dán nép, míg a hercegségekben annyira fokozódott az ingerültség, hogy végre vérontásra került a dolog.

Az aluszékony német szövetség nem sietett ezen hozzá s tartozó terület védelmére, csak diplomatizált ott, hol karddal és pénzzel kellett vala segitenie, s csak akkor mentek be oda az osztrák és német szövetségi csapatok, midőn már a hercegség szabadságért küzdő népe idesttt mellett a dánoktól szétveretett, s az európai nagyhatalmak e hercegség sorsa felett, annak és a bundnak jóváhagyása nélkül kiegyezkedtek.

A holsteini hadsereg 1851 ben feloszlattatván, még jól emlékszünk — mert nem régen történt — mily lealázólag bántak a dánok a levert lakókkal; ingerkedésük a léhaságig ment annyira, hogy meg volt parancsolva a hercegség lakóinak, mikép a legutolsó dán katoná előtt is kalapját vegye le fejről. Ilyen intézkedés nem történt a Geiszter kalapjának kora óta.

Annai látszó haszna volt akkor a forradalomnak, hogy egy 1852. jan. 28-kán küldött ikenetben megígérte a király, hogy Dánia külön ministerium alatt marad, Schleswig és Holstein pedig csak is a királynak felelős ministerium alá helyeztetik, a kül-, had- s tengerészeti ministeriumok a két részre nézve közösök maradván, mint a melyek a

királyi házba egyesített közös birodalomnak közös ügyeit intézik. Így az unificatio helyett a dualismusnak formái árnyéka visszaigértett, ezen felül a hercegségek ígérték kaptak önálló rendi alkotmányról — Angol-, Francia-, Porosz-, Oroszország pedig és Austria 1852. máj. 8-kán Londonban congressust tartva, meghatározták, hogy a hercegségekre nézve kötött leánygóni trónörökösödés megsemmisítessék, s egy a hercegségeknek, mint Dániának a királyi nagybátyja Keresztély herceg legyen trónörökösje.

A nép és királyi ház között kötött szerződést így változtaták meg a nagyhatalmasságok nemcsak a népeknek, de a német bundnak is beleegyezése nélkül, mely utóbbinak ezen hercegségek kiegészítő részei.

Ezalatt a dánok a királyi ígért dacára is a világért sem mondták le egyesítési törekvéseikről; igen tetszett nekik az, hogy közös uralkodójuk nexusán egy gazdag és elég népes hercegséget magokhoz kaparthassanak, s Norvégia elszakadása által gyengített erejüket ezen hercegségekkel megerősítsék — habár egész mostanig tapasztalták s jövőre tán még keservesebben tapasztalandják, hogy történelmi multtal s nemzeti önérzettel bíró országokat erővel beolvasztani, nem erősebb, sőt nagy elgyengítés.

Minden kérdés megoldását a szerint törekedtek elintézni, hogy a hercegségek minden autonómiaja csak színleges legyen, s ennek lehetett köszönni, hogy midőn a király a megígért alkotmányt megadta, a schleswigiek tapasztalták, hogy az őket csakis tanácskozási szavazattal ruházta fel. És hogy a dán kormány céljairanézve az alsóbb néposztályból könnyebben remélhetett proselytákat megszerezhesse s ez árnyék-alkotmányt még inkább semmivé tehesse, egyszerre a censust 1500 tallér földadó értékről patentaltiter 225 tallér értékre szállította le.

Midőn így a hercegségek belső autonómiajukra nézve csak árnyék-jogokat kaptak, hogy tettezve legyen alkotmányos mázu elnyomatásuk: a ministerium királyi oetroy alapján kibírdet egy birodalmi alkotmányt 1855 július 29 kén, mely szerint a közös ügyeket a birodalom külön országai együttesen tárgyalják egy közös birodalmi tanácsból.

Mindenki felfoghatja, hogy a dánokból álló ministerium ugy szerkeszté ezen birodalmi tanácsot, hogy a német hercegségek feletti korlátlan dán uralmat, mit erőszakkal ki nem vihettek, a dánok abszolnt majoritása által, alkotmányos köppenly alatt vígyék ki.

Szerveztek tehát a birodalmi tanácsot ugy, a mint a dán cél és érdek kívánta, Austria, Poroszország és az összes német bund ellen-törekvése dacára.

Ezen birodalmi tanácsnak 50 tagból kelle állania s egészen a dán közös ministerek befolyása alatt, ezen 50 tagból huszat a király nevez ki, tizenhalezat a dán országgyűlés és csak ötöt a schleswigi, hatot a holsteini tartományi rendek; s a két hercegség, a mely autonóm érdeke által a dán birodalom felét, a népességnek pedig több mint egy harmadát, a földterületnek egy harmadánál valamivel kevesebb részét képezi, a közös birodalmi tanács harminczkilenc dán követével szemben küld tizenegyet követet, azt is oly tartományi gyűlésről, melynek összealkotására a választási censust a lehető legalsóbb fokra szállították, hogy így a könnyen megvesztegethető s tudatlan köznépnl szabadabb játékok nyerhessen a dán kormány taktikája.

Nem nyugtathatá meg ezen megoldás sem a hercegségeket, sem a német bundot, sem a nagyhatalmakat; a vizsály egész mostanig tartott, s tudjuk, hogy éppen legközelebből

a szövetségi gyűlés executiot határozott Dániára, hogy a német hercegségek beolvasztását megakadályozza s az alkotmányos jogok helyreállítását eszközölje.

Eppen ekkor történt Frigyes király halála. Jövő cikkünkben jellemezni fogjuk az ez által előállott helyzetet.

Angol-francia levelezés a congressus tárgyában.

Első okmány a meghívás, melyben Napoleon nővérének szolítja Victoria királynőt: „Főlségednek jó fiére“ aláírással küldi el. A második Russel nov. 11-ki sürgönye, mely így hangzik:

„Mylord! tudósítom ön, hogy a királynő egy nov. 4-én kelt levelet kapott Napoleon császártól. Válaszul kijelenté a királynő, hogy a császár meglehet győződve, hogy minden tanácsa és javaslata ő felsége legkomolyabb figyelmét igényelheti, különösen ha a nemzetek általános jóléte forog szóban; hogy ő felsége e szerint a usiotta tanácsosait, terjesztenék elő nézeteiket, melyekre a császár által szövetségesinek elfogadására ajánlott rendszabályok megfontolása után jutunk s hogy külügyi államtitkára lehető rövid idő mulva utasítandja a párisi követet, miszerint a cs. kormánytól azon határozatot küldölje, melyet a mondott vélemény megfontolása után ő fels. magává tenni kötelességének tartandja. Vagyok stb. Russel.“

Ezután jönnek a következő sürgönyök: Russel gróf Cowley grófhhoz.

Külügyi hivatal nov. 12. 1863.

„Mylord! Ö fge a királynő titkárainak egy levelet méltóztatott kézbesíteni, melyet ő fgehez Napoleon császár intézett a congressus ügyében; sietek önnel tudatni, minő véleményem van ő fge kormánya a benne foglalt javaslatra vonatkozólag.

A levél felhívja ő fglét, vegyen részt egy Párisba összehívandó congressuson, mely Europa ügyeit tárgyalná. Először azon rendeltettt vettem, tudas-am exciáddal, hogy ő fge kormánya e műben érdekeltég jelét látja, melylyel ő császári fglé Europa java iránt viseltetik.

Néhány megjegyzést szándékozom először tenni a javaslat mellett felhozott indokokra nézve, s azután a javaslatot magát veszem vizsgálat alá. Ö császári felsége megjegyzi, hogy mindenkor, midőn nagy események rendtik meg az alapokat és nagyták meg az államok határait, ünnepélyes szerződések kötettek, melyeknek célja az volt, hogy rendet hozzanak be az új elembe, és azt vizsgálat alá véve elismerjék a létrejött változásokat. Ez volt célja a XVII. században a westphaliai békének, és az 1815-diki bécsi alkudozásoknak. Ezen utolsó alapon nyugszik Europa politikai épülete, és ő fglé mégis azt mondja, hogy, az minden oldalról omladozó.

Ö fglé azt mondja továbbá, hogy ha figyelmes vizsgálat alá vesszük a különböző országok helyzetét, lehetetlen el nem ismerni, hogy a bécsi szerződések majdnem minden ponton megszegettek, megmásvta, vagy fenyegetve lőnek.

M dőn ily fontos javaslat, mint a császáré, bizonyos okoskodásokra támaszkodik, kötelességünk magokat, emez okoskodásokat venni gondos figyelem alá.

Közel félszázad telt el a bécsi szerződések aláírása óta. A mü egy kissé azon szűtségesre volt alapitva, hogy egy izgalom után Europa nyugalmat nyerjen. Azonban ezen ötven éves szaktan történt változások nem voltak nagyobbak, mint azt az idő folyamától, az eszmék haladásától, a kormányok politikájának állhatatlanságától és a nemzetek változó igényeitől válni lehetett.

Ha egy félszázaddal visszamegyünk a westphaliai békéntől 1:00 ban, vagy hasonló időszakok az utrechti békén túl 1763 ban, ugyanazon tulzó (excessifs) változások jeleit látjuk amaz időszakokban, mint az 1815 től 1853-ig eltelt idő folyamán. Azonban ezen időszakok nem láttak szükségesnek, hogy az utrechti, vagy a westphaliai szerződést vizsgálat alá vegyék.

Ö fglé kormánya meg van győződve arról, hogy az 1:15-ki szerződés főbb pontjai teljes

foganatban vannak; hogy e pontok nagyobb része semmiké sem volt megzavarva, s hogy ezen alapokon nyugszik Európában a hatalmak egyensulya.

Ha a helyett, hogy azt mondanók, miszerint a bécsi szerződések megszüntek létezni vagy megsemmisítettek, azt vesszük vizsgálat alá, hogy e szerződések megmásvttak, félre ismerv vagy fenyegetve lőnek, más kérdések fognak felmerülni.

Azon módosítások közül, melyek létrejöttek, némelyek valamennyi nagyhatalmasság által megszentessítettek, és ma Europa közjogának alkatrészei. Tán általánosabb vagy ünnepélyesebb szentesítés akarnak adni ezeknek? Szükséges-e ily mü? Vajjon békét ad-e Európának?

A bécsi szerződés más részeit félreismerék, vagy elhanyagolták, és az ily létrejött, tényleg megtörtént módosításokat jogilag nem ismerte el valamennyi hatalmasság. Azon hatalmasságoktól, melyek el nem ismerték, ezen változások szentesítését akarják kieszközölni?

Végre a bécsi szerződés azon pontjai következnek, melyek fenyegetve vannak, és épen ezen részek azok, melyekre nézve valamennyi közt a legfontosabb kérdések merülnek fel. Minő természetűek azon javaslatok, melyeket ezekre nézve Napoleon császár tenni szándékszik? Minő irányt követnek és mindezen felett fegyverrel kell-e valóstíttatniok, azon esetben, ha a hatalmasságok többsége azokat elfogadja?

Midőn 1823-ban Ausztria, Franciaország, Poroszország, Oroszország, Anglia ministerei és uralkodói Veronában összegyűltek a spanyol ügy elintézésére, a négy első Anglia tiltakozása dacára határozataikat fegyveres erővel hajták végre. Egyenletlenség esetén e congressuson is ama példát kell e követni?

Minde pntokra nézve kielégítő felvilágosítást kell kapnia ő fglé kormánának, mielőtt valami határozatot hozna a császár javaslatára nézve.

Ö fglé kormánya hajlandó lenne arra, hogy Franciaországgal és a többi hatalmassággal együtt diplomatiai levelezés útján megvitassa mind e kérdéseket, melyekben megoldáshoz lehetne jutni, azon pillanattól kezdve, melyben az erópai béke ez által biztosan helyre lenne állitva. De sokkal nagyobb tartózkodást (apprehension) mint bizalmat érez oly congressus irányában, mely uralkodókból és ministerekből kitűzött cél nélkül ille össze, Europa földképe felett vitatkozván, s oly reményeket és óhajokat keltene, melyeknek kielégítésére vagy csillapítására önmagokat képteleneknek éreznék.

Ö fglé kormánának nincs oka kétkedni abban, hogy Napoleon császár ily gyűlésbe mérséklet és igazság szellemét hozná be, meg van győződve arról, hogy célja Europa békéjének biztosítása. Egyedül a kérdés, minő eszközökkel kell e célt elérni.

Olvassa fel ön e sürgönyt Drouyn de Lhuys-nak és hagyjon másolatot nála.

Vagyok stb.

Russel.“

Drouin de Lhuys, Cadore marquisához.

Compiègnei palota, nov. 23. 1863.

„Uram! Cowley lord néhány nap előtt közölte velem a nov. 12-ről kelt sürgönyt, melyet ő excija Russel gróf küldött, az inditványozott congressus tárgyában, melyben Europa ügyei tanácskozás alá vétettek volna. Mellékelve küldöm másolatát ön, a korábbi leveleim nehány itt kifejtett eszmére már megfelelték. Mindamellett kötelességem, hogy ezen sürgönyben, melynek másolatát ön, az angol külügyi államtitkárnak átadandja, ismételjem azon indokokat, melyek ő felségét a congressus inditványozására határozta. A császári kormány nem akarja a bécsi szerződéseket sem védelmezni, sem bírni. A császár, trónra léptekor kijelentette, hogy az elődeitől aláírt kötelezettségeket megtartandja. S még rövid idővel ezelőtt az uralkodókhoz intézett meghívó levelében mondá, hogy az 1815-ki szerződések képezék azon alapot, melyen Europa politikai épülete nyugszik. De véleménye szerint ez csak egy ökkal több arra nézve, hogy megvizsgáljuk, mily mélyen vannak ezen alapok megingatva. A londoni kabinet szintén elismeri, hogy ezen szerződések több pontja

komolyan megsértették. A módosítások közül több pont később a hatalmak közös egyetértése által szentesítést nyert, mások, melyek végbeneműtek, nem nyertek meg minden kabinet helybenhagyását. Az előbbieket illetőleg, nem hallgathatjuk el, hogy csak az ellenállhatlan erőszak kényszerítette ezen hatalmakat ezen tények elismerésére. Azon mód, mely szerint Anglia maga sietett hozzájárulását kijelenteni, bizonyítja, hogy a korábbi kombinációk, melyek kevésbé feleltek meg az idők követelményeinek, a haladásnak és a közvéleménynek s a nemzetek óhajátáinak; nem lehetünk tehát azon hitre jogosítva, hogy ily fontos változások az egészek egyensúlyát és harmóniáját felettébb megzavarják? Megengedjük Russell lorddal, hogy nem szűkség ezen változásokra a hatalmak szentesítését mindig megnyerni, de mégis jobb volna az omladékokat széthordani, s helyébe újat alkotni.

A mi azon változásokat illeti, melyekre a kabinetek nem adak egyhangú beleegyezést, ezek képezik azon viszályok okait, melyek Európát minden pillanatban két táborra osztják. Nem volna jobb, a helyett, hogy a kérdések megoldását a fegyver és véletlen események hatalmára hagyjuk, inkább megkísérlelni azok bekövetkezését, az eredményt aztán közös egyetértéssel szentesíteni?

A változások harmadik kategóriája a bécsi szerződéseket azon részét illeti, melyek fenyegetve vannak. Russell I. mondá: „A szerződések ezen részeiből a legfontosabb kérdések merülnek fel: s minő javaslatokat terjeszt elő a császár ezek megoldására? Minő irányban bírnak azok? s ha a hatalmak többsége elfogadja azokat, fegyver által lesznek érvényre emelendők?” — A midőn a császár Európát figyelmeztette a helyzet melyen fekvő veszélyeire, már vált az eszközökre, melyek e borzasztó veszélyt elháríthatják: előre látván, s kevésbé félve, mint mások, mert azon kérdések, melyek miatt ma háború ütött ki, Franciaország csak közvetve van érintve, s csak önmagától függ részt venni a háborúban, vagy visszavonulva maradni. Ezt téve a császár, a midőn előleges összeheslés nélkül teljes bizalommal fordult az uralkodókhoz, hogy így bebizonyítsa őszi pártatlanságát, s hogy a fontos tanácskozások minden előleges lekötöttségek nélkül kezdetessenek meg. A császár, mint legifjabb uralkodó, nem igényelhet magának bírói szerepet s nem állhat az udvarok elé kész programmal, hogy ezt a congressusban előterjesztesse. Ez tartózkodásának indoka, s más-kép is igen nehezen tartja elszámlálni azon kérdéseket, melyek Európát nyugalmat megzavarják. Az igen sajnálatra méltó háború Lengyelországot vérfürdővé teszi, a szomszéd államokat felizgatja, a világot a legkövetkezőbb rendzavarásokkal fenyegeti. Három

hatalom hiába hivatkozik a bécsi szerződések erejére, hogy a baj oka elháríthatassék, minután a szerződések mind a két félnek, bár ellenkező argumentumot, bőven képesek szolgáltatni. Örökre tartson e a háború?

Ellentétbe helyezett igények Dánia és Németország között viszályt idéztek elő. A béke fenntartása északon csak a véletlentől függ. A kabinetek, alkudozások által már is résztvetek a viszályban. Lehetnek-e most közönyösök?

Még tovább tartson az anarchia az Al-Dunán? s minden perczen újra előidézhesse a véres keleti kérdést? Austria és Olaszország örökre ellenséges helyzetben maradjanak, minden pillanatban készek levén azon fegyverszünetet megtörni, mely most kölcsönös bosszúságukat fekezi? Róma megszállása a francia hadak által bizonytalan időkre újra meghosszabbíthatassék? És végre a kibékülés reménytelensége miatt folyást viseljük azon terheket, miket a túlságos hadkészületek, mindnyájunkra rónak? Ezek a főkérdések, melyeknek megvizsgálása, a hatalmak által két-séggel hasznos munka leendett.

Russel lord bizonyára nem várja fölünk, hogy mi minden problema megoldásának módját, vagy a congressus által meghatározandó eszközök mivoltát közelebbről felfigyessük. Az ott egybegyűlt hatalmakat fogja illetni e pont fölött határozni. Mi csak azt hozzuk még fel, hogy családós volna azt hinni, hogy ily kérdéseket a diplomatai levelezések és külön alkudozások labirintjai által meg lehet oldani. A congressus javaslata éppen nem oly természetű, hogy abból háború keletkezzék, sőt egyedüli mód, mely mindnyájunknak tartós békét nyújthat.

A párisi congressus utolsó ülésében Clarendon lord idézte az éppen aláírt béke szerződés egyik pontját, melyben azon esetre, ha a porta, s valamely a békét aláírt hatalom között viszály támadna, a felek köteleztek magukat a fegyver használatát elhárítani, a barátságos hatalmak egyikéhez közvetítőleg fordulni. Clarendon lord kinyilatkoztatá, hogy ezen szerződés utjának általánosan kellene alkalmaztatni, mert ez legerősebb gát volna a viszályok leküzdésére, melyek gyakran csak azért keletkeznek, mert a felek nem bírnak módokkal az egyetértést létrehozni. Minden kabinet meghatalmazottja helybenhagyá e nézetet, s nem késtek kormányaik nevében azon óhaját kifejezni, hogy az államok, ha köztük viszály keletkezik, mielőtt fegyverhez nyulnának, a barátságos hatalmak közvetítő eljárásához folyamodjanak.

A császár gondossága még messzebb terjed. Nem várja, hogy a szakadások valóban előtérjenek, hanem már a mostani viszonyok között ajánlja azon mód használatát, melyet az Európa közjogának legutóbbi emléklapjára írott üdvös elv kitűzött, s azért ő felsége szö-

vetséges társait felhívja, ezen nyilatkozat tételére, hogy így egyetértésre juthassunk.” Fogadja stb. Drouyn de Lhuys.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Kézdi-Sárfalva, nov. 26.

A Fekete-ügy által közepén átmetszett, Kézdi-Sárfalvához csak félórányi távolságra eső s éppen ezért, mint a napontai tapasztalás igazolja, a város sok jó szokásai közt a rozsz szokásokat is elsajátította ő típusu, római katolikus vallásu, mintegy 658 lelket számláló Kézdi-Sárfalvában, a szamos-újvári országos bünyenyítő hazból ezeltől pár évvel kiszabadult, mintegy 45 éves vaskos, vagyontalan székely nő van, ki rosta-tánczoltatás, kártyahányás-vetés, marhatüdő, burjánok s több effélékkel — imahangoztatás közt — él, már annyira elámitotta, még most is a babonára szem-, fület, a babonának igen könnyen hívó román, szász és székely népünk alsóbb rétegét s osztályát, sőt még népünk felsőbb osztálya néhányait is, hogy már nemcsak Háromszéknél, Csíknak lakói, hanem a Barcaságnak, Fogarasnak s más vidékeknek román s szász fiai s leányai is, az isten adott a josló, orvoslónő ajtaját nyitogatják.

A josló, gyógyítónő a szándékos kárt, a tolvajság, égetés emberét a kártyán kivet; így például: a lovat egy sárga bajszu középső férfi lopta el, más kézre adta, a jár a lóval nyugatra. E josló, gyógyítónő a betegnek imahangoztatás közt vízben megégetett újbegyi marhatüdőt ad be a mama libáskájának — akarám mondani lánykájának — az igen könnyelmű házasságok szerelmese, férje szeretetét vagy hiúságát megmondja, s több effélé. Most, midőn a nagy világban, legkivált édes hazánk oly nyomasztólág érzi a népevel hiányát s úgy egyesek, mint testületek, kicsinyek és nagyok, maguk az egyházuk, a magas kormány, apostoli urunk, királyunk ő Felsége ernyedhetlenül működnek a népevel lelére szorított Istén országa eljöveteleiben; kézdi-sárfalvi kántor-tanár segédet Todor Lukács Márton jelen év s hó 19-én délutáni 4 órakor, épp mikor napleáldozatnál szülői házhoz bocsátás előtt imádkoztatná az iskolás kisdöcöket, esendőrök elfogták.

Hogy lehet-e? elbeszéltem. Lemhényi Todor Lukács Márton 1841-ik évben született, 1862-ben már hadköteleessé korusult, s mint ekkor már a csik-somlyói kántor-tanári képezében erélyes, jeles tanonez, iskolai bizonyítványait beadta a sorozás előtt jóval a kézdiszéki alkirálybírói hivatalhoz; kiemelve, hogy mint tanonez mentes a hadkötelezettségtől régibb s újabb törvényekből kifolyólag. 1863-ban csakugyan jó előmenetellel, jelesen a tantárgyakat betanulván, Todor Lukács

Márton Szent-Jakab hava 31-kén csakugyan kántor tanár segédnek kinevezetett; ki újból a kézdiszéki egy-egy dülő biztosától háborúgattván, a kézdi-sárfalvi megyei hivatal közbentjével folyó év Kisasszony hava 8-kán, 21. szám alatt a kézdi-sárfalvi királybírói hivatalhoz beadta okmányait, remélvén, hogy a törvényeknek, legkivált az 1853-dik évben Szent-Iván hava 24-én 1934/1602 szám alatt a 4-ik §-us 10-dik pontjára bázisozott rendelethez a felséges királyi főkörmányszéknek a kézdi-széki királybírói hivatal vagy megnyugszik vagy nemcsak a kántor-tanárságra kinevezési okmányokat, hanem a képezdében tanult okmányokat is fölküldi a f. királyi főkörmányszékhez. E nem törvényt, csak is a kántor-tanári okmányok jutván föl a felséges királyi főkörmányszékhez, melynek folyó év Mind-szenthava 2-kán tartott ülésében 33579 szám alatt kelt eme rendelethez: „Mintán Lemhényi Todor Lukács Mártonnak, ki 1841-ben született és így már 1863-ban hadkötelees volt, idei július 31-én kántornak lett kimutatása visszaható erővel nem bírhat, a nevezett egyen haladéktalanul az utó-sorozat e-ébe általando.” E szerint Lemhényi Todor Lukács Márton esendőrök által elfogott, folyó év s hó 24-n Brassóban a 2-ik gyalogsorezredhez felavatott.

Wass Ferencz,
sárfalvi pap.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Tegnap érkezett városunkba Fehérvári Irma k. a., ki Fehérvári név alatt Olaszországban kitűnő énekeért annyi dícsőséget aratott, s kit dalművészetét maga Victor Emanuel király díszes arany karperecczel itisztalt meg. Follinus ur, ki e színházi dínyat ekkor oly érdekessé tette, nagyméltánylással érdemi közönségünknek, hogy e szép híres énekesnét itteni előadásokra megnyerni törekedett.

— Kővári Endre jeles ifju festésztnk városunkba érkezett, s itt vette lakását.

— Tordamegye felső részében Poka-Keresztur helységben özönvíz előtti állat csontjaira akadnak. Ezekből ottani birtokos Fodor Ábel ur néhány darabot küld hozzánk az erdélyi múzeum részére. Eddig elé két fog érkezett meg, melyek nagyobbika két fontnyit nyom. Erdélyben az őt emölő állatoknak sok maradványai vannak. Ezeltől pár évtizeddel volt kezünkben egy Küküllőmegyében Szászörvényesen levő hegyzszakadéban talált fog s lábcsőr csont, a fog a kövülésekkel együtt 35 fontot nyomott, s rendkívüli nagyságu volt. Egy főtisztviselő kezére kerülván, azzal hercege Esztei Ferdinándnak kedveskedett volt.

TÁRCZA.

A NAGYSÁGOS ASSZONY LEÁNYA (genre.)

Irta

Réthy Lajos.

(Folytatás a vége.)

„Bizzék a jó emberekben“ ezt bizonynyal magára értette. Kire is érthette volna másra? ki van nálánál jobb, nemesebb, emelkedettebb?

„Bizzék fölönt saját magában“ mit teszen ez valjon? Ennek valami célzatos értelme van! Ágnes e felett tanakodott egész este, egész éjszaka.

Ezerféle magyarázatot talált, meg dobott el a szegény ábrándozó, míg végre reggel csakugyan megtalálta a valódit: azt t. i., mely ábrándalakjaival összeillett.

„Visztulai bizonyosan azt akarta mondani e szavakkal, hogy itt, a grófék körében nem udvarolhat nekem, a nélkül, hogy bántaná az illedelmet s a család iránti tiszteletet! Azt óhajta, hogy változtassak a helyzeten; azért mondá, hogy bizzam magamban, mert azon csak én változtathatok.“

A szerelem roppant nagy hatalom. Nemcsak meghozza a törvényt, de végrehajtásához is hozza lát azzonál. Ágnes már délután bizalmas beszélgetésre kérte a grófnét.

A bizalmas beszélgetés tárgya a volt, hogy ő beköltözik Kolozsvárra egy nénjéhez, ki egyedül él ott.

A grófnét meglepte ez a szándék; helytelennek is tartotta azt, mert tudta, hogy az a néne nagyon szegény, maga is alig tud élni. Azonban nem volt joga, hogy kényszerítse a leányt szándékától elállani.

Ágnes tehát Kolozsvárra költözött; nagynénje szűk és félretekő lakása helyett kényelmesebb szállást bérelt, abból a csekély pénzéből, mely részint anyjáról maradt, részint a grófné ajándéka volt. Minden pénzt arra fordította, hogy szállása kényelmesen és izléssel legyen kiállítva, hogy mikor jöni fog

Visztulai, ne érezze magát idegennek nála. Abban nem is kételkedett, hogy Visztulai rövid időn jöni fog.

Teltek azonban a napok s már többször hetekké teltek ki és Visztulai még sem jött. Ágnes az ablakban ült mindig, himezve vagy regényt olvasva. Ha székér zörrent, öröm villant arcára, s azzal a bizonyossággal nézett ki, hogy ez az ő várt vendége. Az öröm helyét minden kínés után lehangoltság követte, mert a várt vendég nem jött. Ilyenkor aztán mentségek után látott, hogy kedvese elmaradását megfegytesse magának.

„Bizonyosan azért nem jö — gondolá magában — mert szülőinél ellenzésre talált és azt akarja legyőzni. Oh, bizonyonyal le is győzi, mert ő nemes és erős lelki férfi!“

Máskor úgy képzelte, hogy Visztulai próbára akarja tenni az ő szerelmének állandóságát. Ezek a képzeletek mindig a meggyőződés erejével bírtak. Ilyenkor az a kifejezése volt arcának, mint a kis gyermekének, ki észre vette, hogy társa hova bujt el, mégis utána indul lábhegyen, hogy keresse szeretszét.

Minden órában új ábrándmentség jött képzeletébe, és jó is volt, hogy jöttek az ábrándmentségek, mert az ifju helyét pótolták és az ifju nem jött.

Egyszer a jutott eszébe, hogy kíváncsiságáért bünteti őt az Isten, a miért minden székér zajára kinéz. Már most nem néz ki többé és meg van győződve, hogy a legelső székérből, mely zörögni fog, Visztulai száll ki.

Alig határozta ezt el magában, megzördült a székér, és ő reszketett az örömtől, a várakozástól, mert az ajtó mindjárt nyílik és Visztulai lép be rajta. Ha! már hallszik is a lassu kopogás! Azért jön oly lassan, hogy ne vegyék észre, s annál nagyobb legyen a meglepetés. Oh mi gyöngéd ember ez a Visztulai! Az ajtó megnyílt és Ágnes nem mert volna oda nézni a világért; de képzeletében látta mosolyogva ott állani az epedve várt férfit.

„Jaj de nagy drágaság van a piacon. Maholnap éhenhalásra jutunk!“

Ezeket a szavakat a nagynéni mondta, és Ágnes fehér lett, mint a fal; lélekzete el-

szorult és sokáig nem tudott szóhoz jutni, nem tudott megmozdulni helyéből, pedig oly jól esett volna, hogy leboruljon ágyára és megírassa valósulatlan eltűnt ábrándját, mint a gyermek a madarat, melyet álmában fogott és nincs kezeiben ébredésekor.

A munkátlan napok fölemésztették a kevés pénzt, melyet Ágnes magával hozott s mikor észrevették magukat, ő és nagynénje, megdöbbenve kérdezték egymástól: mi lesz holnap?

„Tudod mit Ágnes? Éppen ma beszélte Gécziné, hogy sürgetős és sok munkája van s egész boltjában nincs több két leánytól. Te szépen varsz, állj be hozzá!“

Mit tehetett mást, minthogy elfogadja néne ajánlatát! Aztán Visztulai ott is feltalálta őt, feltalálta bizonyosan, csak engedélyt nyerhessen szülőitől!

Géczinének divatoltja bolt, s most éppen egy egész nászkeszülletet kellett elkészíteni; azért örömmel fogadta Ágnest.

Szegény Ágnesnek olyan nyugtalanító sejtelmek voltak, mikor kezébe adták a mennyasszony koszorú hogy fölciezomázza. A világról meg nem kérdezte volna, ki számára készült, hanem elkezdett ábrándozni.

Hátha Visztulai rendelte meg? Hátha éppen az ő számára rendelte meg, hogy határtalan meglepetést szerezzen neki! Ilyent gyakran lehet olvasni regényekben! Milyen szép regény lesz majd ebből is!

„Julia, ma nem járt itt a grófné szobaleánya?“ kérde Gécziné egyik leánytól.

„Nem.“

„Pedig ígérte, hogy 500 frtot megküld, mielőtt ki menne Rikfalvára. Nem győzőm kiállítani előleg nélkül ezt a költséges készületeket.“

Ágnest ábrándjából rázták fel e szavak és megzavarták annyira, mint mikor éjjel a madarat ismeretlen zörreves veri fel fészkeből. Csak későre merete kérdezni: „A rikfalvi grófné leánya megy férjhez?“

„Igen“, felelt Gécziné.

„Kihez megyen?“ kérde Ágnes lesütött fővel, elsorult kebelrel.

„Gróf Visztulaihoz.“

Ágnes kezében megrándult a koszoru, s

azt az öltést, melyet megindított volt, széle helyett a közepére tűzte. Aztán hallgatva dolgozott; nem szólott semmit egész estig.

Szemérmes, mert most jött közénk először — gondolák a többiek.

Este, mikor hazafelé mentek, Ágnes félre voná Juliát s azt kérdezte:

„Szokott-e regényeket olvasni?“

„Mikor érkeztem olvasgatók.“

„Hát azt olvasta e, melyben a völégény csak félrelával az esküvő előtt mondta meg, hogy kit akar elvenni?“

„Azt nem olvastam még.“

„Olvasa el lelkem, mert nagyon szép; aztán az életből van merítve.“

Azt a lelki állapotot, melybe jutott Ágnes, bizony nevezhetjük örüllésnek. Nincsenek ugyan zajos kitörései; elvégi napi munkáját, mint a gép; de lelke az összes mindenségben csak egy irányban tud működni. Az ott talált alakokat aztán csodálatosan megnagyítja, össze nem illő részletekkel felékíti és foglalkozik velük egész életében.

Visztulaiával és ifju szép nevével a sétatéren találkozott; mind a kettő köszöntötte őt. Visztulai köszöntéséből azt magyarázta, hogy csak családja kívánságára vette el nejét; de elválik tőle nemsokára és őt vezeti oltárhoz.

„Vezetne, ha mennék — gondolá magában — de tegnap gróf Nyirivel találkoztam és olyan szépen nézett reám, hogy bizonyosan szerelmes belém. Megbűntetem Visztulait, Nyiribez megyek.“

Igy ábrándozik a szegény leány, minden gróffal, minden báróval, a kikkel találkozik, vagy a kiknek nevét hallja.

Gyakran felkél ágyából éjszakánként, s szemérmesen az ablak függönyeibe megyen. Olyankor azt álmodta, hogy valamelyik gróf vagy báró éji zenét ad neki.

Reggel aztán kérdegeti szomszédjaitól: nem hallották-e nála az éji zenét. Szomszédjai nem hallották és ő elbeszéli ösmerőseinek, hogy az ő szomszédjában mindenki mélyen alszik.

— Csokonai emlékünnepe. A debreceni főiskola önképző társulata nov. 22-én esős ünnepélyességgel ülte meg Csokonai 90-dik születésnapját. Az egyet tagjai városi akarták tenni ez ünnepélyt, de a tanári kar, — azon okból, hogy az előkészületek az ifjúságot teendői teljesítésétől több időre elvonják, s másrésről történhetett tüntetések kikérülése végett, — az ünnepélynek csak magánkörben megtartását engedte meg.

— A „Wiener Ztg“ tegnapi számának nem hivatalos részében cikkeket hoz, melyek sátorozza, hogy az 1864-i államkiadások egy részének fedezéséül használandó hitelre vonatkozó kormányi előterjesztés benyújtása óta az általános viszonyok oly változást szenvedtek, mely pillanatra többé kevésbé gátol minden hitelműveletet s arra birta a pénzügyministert, hogy bevárja az alkalmasabb időt a kölcsön valószínűsítésére.

— Az „első bécsi tornaegylet“ Schleswig-Holstein ügyében gyűlést akart tartani, de a cs. k. rendőrgazdagságtól értesítve lett, hogy más célból közgyűlés, mint mely az egyet alapszabályai 1. és 15-dik cikkelyeiben meg van határozva, nem engedtetik meg. A folyó hó 6-dikára kitűzött gyűlés ennélfogva elmaradt.

— A caprai Cincinnatus rövid levelet írt Hugó Victorhoz, melyben felkéri, hogy a neki szükséges millió fegyver előszerzésére kellő pénzmenyiség gyűjtésében ő is segédkeztet. A költő erre minden erejét s igyekeztét felajánlta, s levelet így végzi: „nekem szüksége leendő egy millió fegyverre, de szüksége egy millió karra, szívre és lélekre. Ezekben sem lesz hiány.”

— A sükettség rügtön ható gyógyszerül, egy franciaia a megstürített levegőt ajánlja.

— Krakóban december 1-jén hoztak ítéletet Bentkóvszky ügyében. A közönség zavarásával vádoltatott, mivel, mint Langievicz segéde, részt vett az Orosz-Lengyelországi felkelésben osztrák területen. Befolyással volt tisztek toborzására és küldésére a felkelő seregbe; a poseni forradalmi bizottságnak a forradalom tárgyában tanácsokat adott; az Oroszország elleni felkelés előmozdítására pénzeket vett kezébe. Az államügyész négy hónapi börtönt kíván rá kimondatni. A törvényszék egy hónapi fogságot mond ki, mivel azon vádon kívül, hogy Bentkóvszky Langievicz segéde volt az Oroszország elleni felkelésben, a többi vádra nézve hiányzanak a kellő bizonyítékok.

— A bécsi egyetemi tanulóknak folyamodást terjesztettek elő, hogy Schleswig-Holstein iránti rokonszenvük kifejezésére gyűlést tartsanak, s az egyetemen egyszersmind aláírási íveket köröztesse, melyeken Schleswig-Holstein javára gyűjtenek.

— Milanóban a magyarországi szülőkölődők javára, mint a „Vld“ írja, adakozásokat gyűjtenek.

— Appaxin Julia grófnő a „Hon“-ban közzétett levelet írja: Épen most jöttem azon a hírlapok által terjesztett hír tudomásra, hogy én pár napot Bécsben és egy napot in-cognito Pestén töltöttem. Ez igaz. Mind két helyre fontos ügyek hívtak. Azonban a hír azt is hozzá teszi, hogy azért valók ott in-cognito, mert családom tetemesen nagyobb évi jövedelmet ígért, ha lábamat soha többé Magyarországra földére nem teszem. — Ily alkut családomról és rólam föltenni méltatlanság. Családom tagjainak szíve sokkal jobban hegyen van, hogysem ily ajánlattal állanak elő, de ha az ellenkező állna, és ők nékem az említett ajánlatot tették volna is, én megvagyok róla győződve, hogy egy becsületes magyar szív sem találkozik, mely elbírta volna azt, hogy én ily ajánlatot elfogadjak. Midőn én szándékosan hagytam el hazámat, azon komoly szükség teljesítése végett tettem, azért tettem: hogy Párisban a színművészetet alaposan tanulmányozzam, hogy majd később a tanultat hazamban terjeszthessem, mindennap közeledve a kitűzött cél felé, és ez fentartja bátorságomat. De a számkivetés, ha azt szándékosan vetjük is magunkra, az ismét fájdalmas leg-súlyosbika, s ezért a fenséges Páris nekem gyakran úgy tűnik fel, mint nagy sir, s szép magyar hazám csak a távolból tűnik előmbé mosolygó kert gyanánt. Hány napot, mennyi éjtel könyözök át és mégis ellent állok, és maradozok, mert a költőesség úgy kívánja, csak azt tudjuk igazán érezni, a miért szenvedni is készek vagyunk. Küzdelmeim közepette fáj hallani, mily hamis hírek kóhatolnak fölém. Ha Peru kincseit igérnék, csak netérjek vissza többé hazámba, s ott csak koldusbot várna rám, én a koldusbotot választanám, megvetném ama kincseket, s soha sem adnám értük a kívánt árt. Ezek nem pusztá szavak. Hazámiai tudják, hogy a mit ígérök, azt meg is szoktam tartani. Én szeretem hazámat úgy, a mint itt a földön semmit sem szerettem, és minden gondolatom azon perc felé fordul, a midőn azt újra láthatom, addig azonban még sokat kell tanulnom, én nem akarok fél mű-

vészni lenni. Nem óhajtok a pályán megállni, melyre küzdelemmel tettem szert, de melyet annyival inkább megérdemeltem, mivel hazámiai érdekekkel és kevés szeretettel is követelem lépteimet, a minnek tudata erélyemet kétszerezte és számomra szerencsét hoz. Egyéb-iránt bármily körülmények közt utolsó szavam utolsó gondolatom drága magyar hazámé lesz, és még ha álom után még sírom is ezt fogja mondani: Haza, ő szeretett téged! Párisban, 1863. nov. 29. Appaxin Julia.

— Girard, párisi vegyész egy lépéssel ismét közelebb jár azon nagy feladat megoldásához, melynek fogva a vizet vegyészre felbontani s ezeket tüzelőszert használni már régebben célba vették. Girard jelenleg a viznek meleg általi új vegyfontási módszerét találta volna fel, mely lehetővé teszi, hogy a kőényt csak úgy, mint a kőszent, gyárakban, vasutakon, gőzcsőkön, öntődéken stb. tüzelőül használnák. Az eljárás módja, mint hírlik, a pártus kinyerése után azonnal nyilvánítani fog. Párisban a „Discussion“, szerint részvénytársulat is alakult már ez új felfedezés hasznosítására.

— Az Új-Arad és Zsigmondháza között levő patak medrében, mely az idei szárazság folytán egészen kiszáradt, egy ősszállt alsó állkapcsát találták 12 foggal. Az állkapcsa már elkorhadt, de a fogak, melyek a gyökerekkel együtt körülbelül három hüvelyk hosszúak és fél hüvelyk szélesek, még egészen épek. A nemzeti múzeumba is küldenek belőlük.

— Egy győri napszámos asszonynak 20 éves esinos leánya mérgezés következtében múlt kedden meghalt. Néhány nappal azelőtt kedvesével összeveszett, mi feletti bánatában egy pohár vízben gyufa fejeket olvasztott fel s azt bevéve, azonnal rosszul lett. Reggel tájban jobban érezte magát, s azért elmulasztották orvosi segítségért küldeni, de belei már nagyon összegegyén, a szerencsétlen leány rövid idő múlva kiadta lelkét.

— A rablók Zalában folyvást garázdálkodnak. Kőveskál helységben, mint a „H“-nak írja, nov. 20-ka este hét fegyveres zárvány ment be egy ottani Burger nevű izraeli boltoshoz, s öt, mivel pénzét egyelőre előadni nem akarta, úgy megkötözték, hogy ereiből a vér kiskerekedett, azután ujjait toll-késsel felhasagatták. A szerencsétlen a borzasztó kínzásra előadta 760 forintját; azonkivül még minden arany s ezüsttárgyját, boltjának értékesebb áruit elvitték. A rablás híre valaki a harangokat félrevertén, a nép fejszéket, vasvillákat elődött; a mint ezt a rablók észrevették, szűnet nélkül lödöztek az utcán mindenfelé, a minnek folytán egy 19 éves fiút agyonlőttek, egynek jobb karját, másikat lábát lőtték el, egy másikat fővegt hordta át s fejtét surolta a golyó. A lakosok is lödöztek a rablókra, de sebesült-e valamelyik, nem tudhatni, miután mind elmentek. Menekülésüket a nagy köd elősegíté. Azt mondják, Kulics bandája volt.

— Halason közebből öt fegyveres rablótört be egy ottani lakos házába, s azt nevével együtt bántalmazva, pénzének előadására akarták kényszeríteni. A szolgák azonban ki-menekült, s zajt ütve, a rablók megszabadtak; de a rendőrség kézkereket őköt. A felső szállási puszta egy éjjel hasonlóképen négy fegyveres rablót jühat akart lopni; a tulajdonost halállal fenyegették, ha közeledni mer; a nyájörző komondort pedig megölték. De a lövése segítségül jöttek a szomszédok s a rablók megöltöttek, kettő azonban közülök az igazság embeinek kezébe került.

— Nadar óriás léghajója jelenleg a sydenhami kristálypalotában szemlélhető, s Nadar szintén Angliában van, azonban nem szándékozik légutat tenni, miután multkor balese-ét még nem heverte ki, s alig tud mozogni.

— Nagy-Kanisán egy veszett eb többeket megharapván, az alkalommal mintegy 400 ebet löttek agyon. A megsérült egyének a veszélyes betegségeknek eddig semmi legkisebb jele sem mutatkozott.

Nemzeti színház. Szombaton, december 6-án bérlet szünethen „Dunannan apó és fia utazása“, vig operette 3 felvonásban Siraudin és Moineaux-tól. Dunannan apó (Ujfalusi) elindul Franciaországból Velenczébe, hogy fiát (Pátrkluszt) (Singer) megházasítsa. Asztrakán (Tóthfalusi) ugyanazon bölgyet szereti, s így Dunannan célját gátlandó egyetért Tympanonnal (Institoris) és Lespignottal (Tóth Jenő), az utóbbi menekülni akar Pamellától (Szabó Pepi), ki törrel kergeti őt, hogy vagy nőül vegye, vagy férjét szerezzen neki. Lespignot barátaival kiterve, hogy Pamellát adják Pátrklusznak. E célból az öreg részöntő Dunannant fiával együtt Párisba csalják s elhittetik velük, hogy Velenczébe vannak. Itt Pamellát úgy mutatják be, mint a keresett jegyeset, s Leokadiát (Pajor Anna) mint annak anyját. A vége a lesz, hogy Pátrklusz megszereti Pamellát, Dunannan pedig megismeri Leokadiát, régi kedvesét, s lesz kettős ház-

ság. A mint tudjuk, ezen darab Budán nagy zajt csinált volt, a katolikus lapok kivált erősen kikelték ellene a cancan miatt, mely az utolsó felvonásban jön elő, s melyet ott nagyon is szabadon táncolnak. Itt az ugynevezett cancan Tóth Soma tanította be, ez azonban csak annyit hasonlít a valódi cancanhoz, mint a házi macska az oroszlanhoz. Még egyszer volt cancan színpadunkon, midőn Lanner Kati vendégzerepelt; az már nagyobb részben fesselt táncz vala, nevelvén az illúsiót, hogy hosszú köntösben tánczolák, melynek uszályával meglehetősen kacérkodtak, a férfi tánczosok pedig akkor nem kimélték a botrányos testmozgásokat. És pedig Lanner Katalinét által is természetesen szépítve volt azon táncz ahhoz képest, a mint a párisi grisetek zajos mulatságaiban láthatni. Mint-hogy az itteni társaságnak nincsenek is balerinái, a táncz is, a mint itt betanítva volt, alig több mint a franciaia táncz legpajzánabb lejtése; az előadás érdeke nem is a cancan-összpontus, hanem igen az operette kellemes zenéjében, s a szereplők eleven játékaiban. Nagyobb érdeket keltett azonban a darab iránt azon körülmény, hogy a második felvonás végén előjövön igen szép kardalt — mely a figyelmet egészen magára vonta — vagy hat egyen erős füttye háborította, talán minthogy e kardallal táncz van összekötve, azt hitték, hogy ez a cancan? A füttyet a közönség zajos tapsa ölte el, de előtte a szép zenét is, hogy csak alig lehetett hallani; is-méltette ugyanazt a roppant számú közönség, de a füttyölők is ismételték a magukét, s így a zene élvezetében megint háborítva lön a közönség. Valóban nem tudjuk, hogy ezen ártatlan galoppe-on s ezen szép kardalon valakinek erkölcsi érzelmek hogyan botránkozhatott meg? A bravok párdalában éjtett fütty már reflexióval történt. Valóban a fordítónak kár volt azon igen kétértelmű eszmét alkalmazni. El kell azonban mondanunk, hogy ezen operette szépségei sok részben siréniek. Azon bizonytalan élettől s könnyelmű franciaia proletarok s grisetek alakjai mozognak előttünk, kikkel társadalmunk még nincs elárasztva, azon legkört éreztük a személyeken és zenén, mely az ottani utcaforradalmak, guillotinek hőseit juttatja eszünkbe; de éppen ezért, mert ama réteget élénk genre-ben állítja elő, nem lehet attól megtagadni a költői erőt. Zenéje igen mulattató, sok helyütt nagyon szép, a cancanban, a mint itt tánczolák, semmi botránkozató nincs, ha a végig trikoiba öltözött ballet-tánczosnők forgásait s lábkinnyújtásait megbotránkozás nélkül tudták elturni. Nem mondhatjuk, hogy erkölcsünkre jól hatottak a ballettek, de ha a század e nagy szabadságát a társadalom elfogadta, ahhoz képest az itt lejtett cancan szinte salon-táncz lehet. Ki egy Pepit látott vagy róla hallott beszélni, az Farkasné vagy Völgyi Berta tánczán levegősebb botrányt sem találhat, öltözetükben még kevesebbet. A cancan táncz alatt szintén kemény füttyek hallszának, a közönség még hatalmasabban remontrált tapsaival, s azt ismételnék kellett színészeiknek. Azt hisszük azonban, miképp a közönség nevében joggal óvakodhatunk az ellen, hogy az a nagy zaj a cancan mellett demonstratio akart volna lenni. A kolozsvári értelmű közönség bizony-nyal nem rajong a grisetek tánczáért, bármennyire szelidíve legyen az; kardaloknőink pedig szintén nem Erszár Fannik, hogy ily exasibba hozzanak, hanem egyszerűen a nagy többség nyilvánulása ellen nyilatkozó actio re-actio szült, s a nagy zaj nem az elragadtatás zaja volt, hanem csak arra irányult, hogy a füttyet tulkiáltassa.

Ez uttal egy kis kérdés is merül fel. „Ki kell venni a füttyösöket“ hallszék a közönség közt itt-ott. Mi azt hisszük, s e részben minden európai színpad igazol, hogy rosszallás, de ildomos nyilvánításnak jógától nem szabad senkít elzárni, a közönség joga, hogy tapsoljon vagy piszege, másrésről viszont a demonstratio a közönség irányában ildomos kötelessége az, hogy midőn látják, hogy rosszallásukban a nagy közönség nem osztozik, akkor ők ne erőszakol-ják arra nézetüket, s ne tegyék semmivé az előadást, melyet a közönség élvezni akar, mert a közönség iránt tisztelettel tartozik vis-seltetni, minden egyén és saját helyes vagy ferde ítéletét arra nem erőszakolhatja.

A mi az előadás nézi, színészeink s színésznőink mind jól játsztak, legkitűnőbb volt Institoris, Singer, és Szabó Pepi. A kiállítás szintén diszes volt.

Vasárnap, dec. 6-ikán megint „Dunannan apó és fia utazása“ bérlet szünethen, szintén a legnagyobb közönség előtt. Híre futott, hogy a tegnapi füttyösök most több proselitát szerezve nagyobb demonstratio készülnek, ezen operette ellen. Mi nem hisszük ugyan, hogy valamely oly szerénytelen cotteria legyen, mely a színházjáró közönség izlésén praedominálni, s annak műlévezetét háborítani akarhatná, s éppen azért az egész demonstratio szándékot csak kosza hírek tartva feleslegesnek tartottuk azt, hogy az előadás 24 csend-

őr fedezete alatt folyt le. A tegnapi s a bra-vok párdalánál általunk is méltányolt füttynek azon helyes következménye lett, hogy a szín-ház-igazgatóság az itteni kétértelmű szót meg-változtatta. Az igen jó előadást a közönség zajos tetszéssel fogadta megint, s ily előadás-sal, s ezzel az ugynevezett cancan-nal e da-rabot mindig színpadunkra hozhatni; s azt is hisszük, hogy ez igen szép dallamu operettet közönségünk többször is láthatja.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, dec. 1. Itten sársas körökben ismét sokat foglalkoznak a Francia- és Oroszország közötti szövetség hírével s ezzel kapcsolatba hozzák Fleury tábornoknak állítólag rövid nap bekövetkezendő elutasását Pétervárra.

Egy nyilatkozvánnyól is beszélnek, a mely a legközelebbi nyolcz nap alatt meg fogja jelenni a „Moniteur“-ben, s a congressus-javaslatnak Európa általi fogadtatásáról s ennek következményeiről értesítene a világot.

Azt mondják, III. Napoleon egy nagyon barátságos levelet intézett Victoria királynőhöz, a melyben arra kéri, hogy Európa békéje érdekében ne utasítsa vissza congressus-javaslatát. E levél úgy van szerkesztve, hogy az alkalomilag a „Moniteur“-ben is megjelenhetik.

Latour d'Anvergne ur a császár személyes és bizalmas utasításaival ellátva Londonba utazott.

A „Presse“ egy cikksorozatát közölt Girardin ur tollából „A világ békéje“ cím alatt. E cikkek egyikében többi között ez áll: „A császár irásztalan a tentatortól mellett, a melyből a nov. 5-i trónbeszéd folyt, áll egy időmérő (chronometer). Ezt tudnia kell minden uralkodónak, a kikhez utóbbi felhívását intézte. III. Napoleon császár nem fogja ez időmérő kulcsát megfordítani, hogy gyermekei türelmetlenségben előbb vigye az órát; de ha itt, akkor készen áll, ha mindjárt Olasz- és Svédországon kívül egy szövetséges sem lenne segítségére, felidézni a háborút; akkor és csak akkor, ha a népek a császár szavára minden oldalról felkelnek uralkodók ellen, fognak ezek visszaemlékezni I. Napoleon szavaira, a nagybátyának az unokaöcs által végrehajtott hagyományára. Majd meglátják! Az aztán háboru lesz. De nem; nem lesz háboru, mert nem állam harca lesz az állam ellen, hanem a népek küzdelme uralkodók ellen, a dolgok győzelme az emberek felett, egy borzasztó és végteljes győzelem.“

A „III. Napoleon és a congressus“ csimű röpirat annál nagyobb benyomást gyakorol, mert a „Moniteur“ e röpiratnak már megjelenése előtt szűkségesnek tartotta annak magasabb származását meghazudtolni. Az embe-rek egy okoskodnak, hogy a hivatalos lap nemcsak előre értesítve volt a röpirat készítéséről, hanem azt is tudta, hogy megjelenése nagy hatást fog tenni, ezért lépett fel oly korán a meghazudtolással. S valóban nem csoda, hogy a béke baráit remegésbe hozza egy oly röpirat, a mely a következő zsarvakkal végződik: „Ha a nagybatalmak nem akarnak vagy nem tudnak egyetérteni, s a congressust lehetetlenné vagy tehetetlenné teszik; ha az egyetlen utat, a mely a békére vezet, elzárják vagy elzárják; ha önféjség-ből fenn akarnak tartani egy összeomlásnak indult multat, oly utra lépnek, a mely előbb hátrább háboru vezet: úgy Franciaország-nak és a császárnak, ha már háboru lesz azért, hogy háboru legyen, elhatározó érdeke van abban, hogy a háboru megkezdődjék, mielőtt a benyomás, a melyet a nov. 5-i beszéd tett a népekre, elmosódjék. Ha már csakugyan háboru lesz, úgy az okosság, mint a politika azt kívánja, hogy a közelebb jövő tavasszal megijenjünk.“

Olaszország. Turin, nov. 28. Nigra ur arról tudósította kormányát Párisból, hogy Drouin de Lhuys a congressus feladata iránt semmi bővebb értekezésbe nem bocsátkozik az európai hatalmak képviselőivel, a mikből az olasz követ azt vonja ki, hogy a franciaia kormány minden reménnyel felhagyott a congressus sikerülésé felől. Azt is beszélik itt, hogy a párisi olasz követ igen gyakran érintkezik Budberg báróval az orosz követtel.

Németország. Frankfurt, dec. 2. A frankfurti törvényhozó testület meghatározta felkérni a senatust, hogy a szövetséggyűlési követet utasítsa arra a nyilatkozattételre, hogy Frankfurt szabad város kész a maga jutalékát, Schleswig-Holstein törvényes hercege VIII. Frigyes jogainak megvédésére, rendelkezése alá bocsátani.

Gotha, dec. 2. A „Gotha'sche Ztg.“ közli Samvernek (Augustenburger herceg ministere) Hall dán miniszterhez intézett iratát, a melyben felszólítja, hogy a dán hadcsapatokat vigyék ki a schleswig-holsteini területre, a Dániában levő schleswig-holsteini csapatokat pedig szállítsák vissza a hercegségébe. Ha a dán kormány tízenegy nap alatt ez iránti

készségét nem nyilvánítja, a herceg kénytelen lesz a maga törvényes uralkodási jogainak védelmére szükséges rendszabályokhoz nyulni. Az iratot Mohl ur átadta Dirking bárónak (Dánia képviselőjének a szövetséggyűlésen), de ez feltétlenül visszaküldötte.

Hamburg, dec. 2. Schleswig hercegségben a nov. 18-i alkotmánytörvényt, IX. Keresztély király nevében hivatalosan kihirdették.

Berlin, dec. 2. A képviselőház mai ülésében folytatták a schleswig-holsteini ügy felletti vitaközlést, s hét órai heves vita után 231 szavazattal 63 ellen a Virchow-Stavenhagenféle indítvány (Angustenburg herceg elismerése s a londoni szerződés megsemmisítése) vált határozattá.

A nagy lelkesedés, a melylyel a schleswig-holsteini ügyet egész Németország felkarolta, úgy látszik gondolkodóba ejtette a porosz kormányt. Erre mutat a „N. A. Ztg.”-nak (Bismarck lapja) eddigi hangulatával merőben ellentétes következő nyilatkozata: „Poroszországnak, mint a német szövetség tagjának, joga és kötelessége közremunkálni, hogy a szövetségi tagok jogai megrövidítést ne szenvedjenek. De Poroszország, mint nagy hatalom, s mint a londoni jegyzőkönyv egyik aláírója, hivatva van az európai sulyegyen fenntartására is közrehatni. Ha nem fogja tűrni, hogy az irányában vállalt kötelezettségekből gúnyt tizzenek, úgy nem is engedi magát a nemzeti lelkesedés álcájára alá rejtőző vad demagogia által oly lépésekre hajtani, a melyek az államot veszélybe sodorják a nélkül, hogy megfelelő előnyökre nyújtanának kinezt.”

Karlsruhe, dec. 2. Az országgyűlést ma nyitotta meg a nagyherceg s trónbeszédében a schleswig-holsteini hercegségekre vonatkozólag így nyilatkozott: „A nagyobb egységre törekvés között a gondviselés végéből, komoly feladat támad a nemzet számára. Éjszakra egy nemes testvért fajt sok megpró-

báltatás és szenvedés után egy két-égtelen örökösödési folytonosság joga visszaadott magának s nagy hazájának. Egy egyoldalul megállapított örökösödési és következtési rend, a mely sem a rendek jogát, sem a nemzetiséget tisztelget nem tartja, újlag fenyegeti ama testvért a közbizs szövetségéből való kiragadással. Kormányom nem vonatkozott megtenni azt a mit az igaz jog követel, s minden párt magasztos egyéltelenségétől távolgatva jövőre is bátran és bátorozottan betöltendő a szent, de komoly kötelességeket, a melyek ott a német nép számára előállottak. Tudom, hogy Schleswig-Holstein ügye az önk szíveiben hatalmas viszhangra talál, s tudom, hogy önk örömmel szavazandnak a német becsületért hozandó legnehezebb áldozatok felkarolására is.”

Orosz- és Lengyelország. A csatáren leginkább kinttintet magát mostanság Bosak tábornok, a kinek parancsnoksága alatt több felkelőcsapat áll Lovassága közelebről csatát nyert Opatow mellett. Sijrewitz ezredesnek is szerencsés csatái voltak Szrajnow és Szewo mellett, Witzgenstein herceg orosz tábornok el'en. Bosak (álnév) igazi neven Hauke gróf, volt orosz ezredes, fia az 1830-ki forradalomban elesett Hauke orosz tábornoknak.

A nemzeti kormány Mieroslowski tábornokot minden hivatalos teendőktől felmentette s kézbesítette neki az elbocsátó rendeletet.

Az „Indep B.” értesítése szerint jövő évi jan. 15-re az egész oroszbirodalomban újabb katonasorozás van rendelve, még pedig minden 1000 lélek után 20 egyén.

Vilnából Murawieff különös igazságszolgáltatásáról sok példát sorolnak elő. Így a többek közt november elején zsoldosai kíséretében kilovagolt volt a kaszányák megsemmisítésére, midőn bizonyos ablakban egyszerre megpillant egy fekete rigót, a mely a „Lengyelország” meg néves elve-zve” című áriát fütötte. Erre Murawieff dühösen leszállott

lováról, porkolábjaival együtt berohant abzába, a rég gazdáját: egy 14 éves fiút s ennek atyját és anyját börtönbe huzoltatta, a szegény madárnak nyakát pedik Lithvánia katonai kormányzója ő kegyelmessége saját ur kezzeivel tekerte ki. E kis történet vége azonban szomorú; mert Murawieff a fiu atyjára nyilvános helyen 100 kancsukát, anyjára 50, és a fiura 30 vesztetést szabott.

Törökország Konstantinápoly, nov. 28. A „Journ. de Constantinople” azt írja, hogy ha a congressus létre jő, a szultán személyesen menend Párisba.

Dánia. Kopenhága, nov. 28. Keresztély király minden törekvése, hogy egy tekintélyes állásu holsteint kapjon miniszterének, eddig el sikertelen volt. Molke gróf, Itzehoe, Leventzow, Plessen, Reventlow Criminil és Salzan Blome grófok mind visszautasították az ajánlatot.

A lapok harezias bangja dacára, a Németországgal kiüthető háboru miatti aggodalom csak azóta szállotta meg a kedélyeket, a mióta a kormány 10,000 ujonez besorozását rendelte meg, s a mióta látják, hogy az Augustenburg herceg mellett izgalom Német országban váratlan kiterjedést nyert. Különösen mély benyomást tett az, hogy Holsteinban, igen kevés kivétellel, általános a hódolati eskü megtadása és hogy a holsteini papság megtadta a királyért és családjáért való imádkozást, a miből a látszik, hogy a mozgalom a polgárzat minden rétegét áthatotta.

Schleswig különböző megerősített pontjaira éjjel nappal szakadatlanul nagy mennyiségű hadszerekkel szállítanak. A megrendelt munkákat nagy erővel folytatják s az erődítési műveken fátylavilágnál is dolgoznak.

Mexiko. A madridi „Epoca” nov. 27-i száma kétségtelemnek állítja, hogy december hó első napjaiban bizonyos adatok fognak érkezni Európába a mexikói népszavazat

eredményéről, úgy arról is, hogy Juarez az egész mexikói területről ki van kergetve. Mihelyt e megtörténik, Angolország azonnal el fogja ismerni Ferdinánd Miksa főherceget Mexiko uralkodójul.

Ujabbak Hamburg, dec. 4. Schleswig-Holsteinből számos bizalmi férfi ma itt gyűlést tartván, meghatározták, hogy az adót a dán kormánytól általánoson megtadják, s nemzeti pénztár alakítása végett magukat önkéntesen megadóztatják.

— Bukurest, dec. 4. A kamara tegnapi ülésében olvasták fel a felirási javaslatot. A javaslat nagyon éles hangon van tartva; a sajnálatra méltó egyenlenség bűnét egészen a fejedelem bánásmódjának tulajdonítja s végül kifejezi, hogy a kamara kész az ajánlott kibékülést elfogadni s a jelentett reformokat tanácskozás alá venni.

— Kopenhága, dec. 4. A pénzügyminister törvényjavaslatot terjesztett a birodalmi tanács elébe tízmillió tallér kölcsön felvétele iránt.

(Beküldetett.) „Wiener Lloyd” „Neueste Nachrichten.” Minden tévedés kiküldése végett a tisztelt közönséget a-ra figyelmeztetjük, hogy a „Neueste Nachrichten” october hó 12-ke óta irányában, magafartásában, alakjában s kiállításában változatlanul, ezen cím alatt: „Wiener Lloyd” jelenik meg. Politikai része mellett — ezen minden olvasó körben kedvelt hírap — kiváló gondot fordít Magyarországs melléktartományainak oly nagy fontosságu nemzetgazdasági és üzleti érdekeire. Földbirtokosok, kereskedők s műparosok dús és tanulmánytejes anyagot lelnek abban. Bővebben értesítheti az előfizetés feltételeiről lapunk mai számának hirdményi rovatában.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

HIVATALOS.

32—1863.

Hirdetmény.

A kolozsvári nemzeti színház 1861-ik virágvasárnapjától kezdve, egy vagy több évekre kiadandó lévén, a vállalkozni szándékozó színész igazgatók felhivának, hogy ez iránti jelentésüket legfennebb 1864 január végéig színházi választmányi jegyző Groisz Nándornál Kolozsvárt tegyék meg.

Az erdélyi országos nemzeti színházi választmány. Kolozsvárt, november 27. 1863.

Sz. 4674—1863

Haszonbéri hirdetmény!

Kolozsvár sz. kir. városa ugynevezett hid- és kapuvám vételi jogát vál. esk. közönség idei 302 kőz. számu végzése által 2 évre u. m. 1864-ik évi január 1-től 1865-dik évi december végéig a legübbet ígérőnek árverésen batározván bérbe adni, erre nézve az árverés folyó év december 16-án egy délelőtti mint délutáni hivatalos órákban, város házánál emeleten 4-ik számu gyűlésteremben fog megtartatni. Bérvágyók ez árverésen az irt helyen és időben megjelenni oly figyelmeztetés mellett hivatnak föl, hogy miután a nevezett haszonbéri tárgy 5860 az az ötezer nyolczszáz hatvan forintban oszt. ért. fog felkiáltatni, csak olyanok szólhatnak az árveréshez, kik a szabályszerű biztosítási képpességüket fekvő és tehermentes javakban hitelesen tanusítandják, ezen felül bánatpénztül a fölkiáltási összeg 10%-át az árverezői bizottmány kezébe teendik. A haszonbéri szerződés föltételeit s a vámtarifát áttekinthetni naponta a hivatalos órák alatt, tanácsbáznál emeleten 9-ik számu iródban de az árverés előtt is közrebozsátatndnak.

Sz. k. Kolozsvár város közigazgatási tanácsa 1863 november 25-én tartott üléséből. Kiadta Elekes András h. aljegyző.

NEM HIVATALOS.

SINDEL KÁROLY újonnan megnyitott

könyv-, mű- és hang-jegy kereskedése

Brassóban

(Apfelmarkt 93-dik szám)

ajánlja a n. érd. közönségnek a német, magyar és román irodalom minden szakából jól ellátott könyvtárát, s kész a bár hol megjelenő munkákat és újságokat a hirdetett áron megszerezni.

Vidéki megrendelések postai utánvétel mellett a leggyorsabban teljesíttetnek. (277) (1—3)

(267) (2—3)
Azon körülménytől ösztönöztetve, hogy Kolozsvárt optikai-szerek raktára nem lét-z, s különösen szemüvegekben nagy hiányt szenvednek az arra szorultak, kereskedéscmet nagy választéku

szem-üveg

és mindenféle látesők raktárával láttam el;

melyet oly megjegyzéssel kívánok a t. közönség figyelmébe ajánlani, hogy vidéki megrendelésre is, ha a megrendelő a szükségelt üveg számját tudatják, azonnal szolgálók, helybeliek pedig szemökhöz alkalmas üvegeket, mindenféle minőségben, jutányos áron kaphatnak. CSAPÓ SÁNDOR.

(276)

Eladó orgonák.

(2—3)

Egy két osztályu hat változatú, és egy egy osztályu hat változatú új orgona, bármely egyház részére, több évi jótállás mellett eladó. Ugyancsak egy ocsóbszerű zongora is eladó. Értekezhetni Kolozsvárt, kolmonostorutczában 186 szám alatt

BLAHUNKA LAJOS, orgona- és zongora-művészszel.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU-Cluj-Napoca.

GROSS KÁROLY fogművész

útazásából Kolozsvárra visszaérkezvén, lakik a régi szállásán — tordautozában dr. Szabó-ház emelet. Napoként délutáni 2—5 óráig otthon található.

Előfizetési felhivas.

Minden hónap 1-8 és 16-ik napján új előfizetés nyitattik a „WIENER LLOYD”-

című nagy politikai és üzleti lapra. Megjelenik napoként kétszer mint reggeli s esti lap „Verlosungs Anzeiger” ezim alatti ingyen melléklettel.

Előfizetési díjak:

Naponta egyszeri szétküldéssel 3 hóra 5 frt.
Naponta kétszeri szétküldéssel 3 hóra 6 frt.

Bérmentes s pecsételt levelek a „Wiener Lloyd” kiadó hivatalához intézendők Bécsbe (Wollzeile Nr. 16.)

Mesterséges fogak és fogsorok

a legujabb és legelőnyösebb mód szerint, alólirt által készitvők és lehető legjutányosabb díjért berakvák, előnyös sajátságaiknál fogva különösen kitűnők.

Ezek francia vagy angol ásványfogakból állván, jó aranyba, vagy valódi érenybe (Platina) foglaltatnak s oly pontosság-l rakatnak be, hogy a természetes fogakat tökéletesen helyettesitik, a megerősítési helyek észrevehetetlenek, és czélszerűség s tartósságnál által különösen ajánlkoznak.

Az efféle mesterséges fogak berakásánál nem elkerülhetlentül szükséges a még netalán az inyben rejlő foggyökereket eltávolítani, s e miatt a legkeisebb fájdalom sem okoztatik, miután mindenki a fogakat saját magának berakhatja.

Megromlott fogokat s fogsorokat alólirt helyrehoz s általában minden fogorvosi műtétet legnagyobb kimélettel és ügyelettel visz végbe.

GIRAUD O. fogorvos Berlinből.

Lakása N.-Váradon: Lászlóter, Matia-ház 1-ső sz. Kolozsvárt rövid ittléte alatt Szentgybáz-utca 479 sz. Vikol János ur házánál. (273) (3—3)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

FALI NAPTÁR 1864-dik szökő évre

katholikus és protestans, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári es. kir. levél- és szekérposta, valamint a Biasini gyorskoosi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. o. é.

Erdélyi képes naptár

Erdélyi tiszti névtárával 40 kr.